

การพัฒนาารูปลักษณ์บรรจุภัณฑ์น้ำพริกกุ้งเสียบ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปริง
จังหวัดพังงา

Development of the Product Configuration of Dried Shrimp Paste
Packaging in Baan Pring, Phangnga Province

ดร.ณิ มูเก็ม

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ

มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ภูเก็ต

โทรศัพท์: 076 – 219 – 633 อีเมล: damuke@rpu.ac.th

Darunee Mukem

Lecturer, Marketing Department, Faculty of Business Administration,
Rajapruk University, Phuket Center

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนาต้นแบบบรรจุภัณฑ์น้ำพริกกุ้งเสียบของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปริง และประเมินการออกแบบบรรจุภัณฑ์ด้านการเลือกใช้รูปลักษณ์บรรจุภัณฑ์ด้านกราฟิก และประสิทธิภาพของบรรจุภัณฑ์ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปริงจำนวน 22 คน และนักพัฒนาชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปริง จำนวน 2 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รายงานข้อมูล 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ผลการประเมินด้านรูปลักษณ์บรรจุภัณฑ์ และการออกแบบกราฟิก ระยะที่ 2 ผลการประเมินประสิทธิภาพบรรจุภัณฑ์

ผลการวิจัย ระยะที่ 1 พบว่า ด้านรูปลักษณ์บรรจุภัณฑ์เลือกใช้แบบที่ 1 รูปทรงสี่เหลี่ยม ขนาด 6 ออนซ์ ฝาดำ การออกแบบกราฟิกบรรจุภัณฑ์เลือกรูปแบบที่ 3 และให้ออกแบบกราฟิกฝาเกลียว ล็อค 3 รูปแบบเพิ่มเติม ซึ่งเดิมใช้รูปลักษณ์บรรจุภัณฑ์เป็นพลาสติกแบบทรงเตี้ย ขนาด 4 ออนซ์ และผลการประเมินประสิทธิภาพบรรจุภัณฑ์ ระยะที่ 2 ด้านการบรรจุและการปกป้องสินค้า พบว่าบรรจุภัณฑ์สามารถป้องกันการสัมผัสกับน้ำหรือความชื้นได้ และประสิทธิภาพด้านการอำนวยความสะดวกและการส่งเสริมการจัดจำหน่าย เลือกรูปแบบที่ 2 ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการใช้ภาพที่มีความสวยงามและข้อมูลสอดคล้องกับภาพลักษณ์สินค้า

คำสำคัญ: รูปลักษณ์บรรจุภัณฑ์ การออกแบบกราฟิกบรรจุภัณฑ์ การประเมินประสิทธิภาพบรรจุภัณฑ์

Abstract

The objectives of this research were to design and develop packaging prototype of dried shrimp paste product of Bann Nop Pring and to evaluate the graphic design prototype on the package as well as the efficiency of packaging. The sample groups consisted of 22 people from the farm women Group Association and 2 people of Sub-district Administrative Organization (SAO) community development officers in Nop Pring. Tool used in the research was questionnaire. The data were analyzed by Frequency, Percentage, Mean and Standard Deviation. The data collection was reported 2 periods: the first period was the evaluation result packaging form and graphic packaging design, the second period was the evaluation result of the efficiencies of packaging.

The finding result of the first period found that the first type of packaging form: 4 square, 6 Oz with black cap, the third type of graphic packaging design and designed three more types of screw lock graphic design as well as the evaluation of efficient packaging result. The second period was packaging and protective products; it was found that packaging provides with barrier protection from water and humidity as well as convenience for transpiration and distribution. Most people agreed with the selection of packaging no.2 that the images were beautiful and the information was consistent with the brand image, easy to read and understand, as well as colors which could be immediately attracted when seen.

Keywords: form, graphic packaging design, the efficiency of packaging design evaluation

บทนำ

การพัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เนื่องจากปัจจุบันสภาพตลาดมีการแข่งขันสูงและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็วทำให้มีผลิตภัณฑ์ใหม่ในตลาดจำนวนมาก ส่งผลให้วงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์สั้นลง ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่จะอยู่รอดได้ในตลาดจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความแตกต่าง และมีความสอดคล้องตรงกับลักษณะความต้องการของผู้บริโภคอยู่เสมอซึ่งรวมถึงผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ด้วย ปัจจุบันกลุ่มผู้ประกอบการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์กลุ่มอาหารที่ผลิตและจัดจำหน่ายน้ำพริกกุ้งเสียบในพื้นที่จังหวัดพังงาที่มีมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนระดับ 3 - 5 ดาว มีจำนวน 5 กลุ่ม ในระดับ 5 ดาว คือ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปริง ตำบลนบปริง อำเภอเมือง ระดับ 4 ดาว คือ กลุ่มสตรีแปรรูปอาหารตำบลกะไหล อำเภอตะกั่วทุ่ง ระดับ 3 ดาว คือ กลุ่มน้ำพริกกุ้งแห้ง ตำบลตะกั่วป่า อำเภอตะกั่วป่า

กลุ่มสตรีอาสาพัฒนาตลาดใหญ่ ตำบลท้ายช้าง อำเภอเมือง และกลุ่มอาหารทะเลแปรรูปตราแม่เหเม ตำบลมะรุ่ย อำเภอทับปุด จังหวัดพังงา (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพังงา กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2555) ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีส่วนประกอบของน้ำพริก วิธีการทำ และวิธีการรับประทานที่แตกต่างกันแต่ยังคงไว้ซึ่งประโยชน์ของน้ำพริก กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปริงเป็นกลุ่มหนึ่งที่ผลิตและจำหน่ายน้ำพริกกุ้งเสียบเป็นผลิตภัณฑ์หลัก ภายใต้ชื่อตราสินค้า “คุณขวัญ” จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2524 ตั้งอยู่ ตำบลนบปริง อำเภอเมือง จังหวัดพังงา เกิดจากการรวมกลุ่มของนางวิลาวัลย์ มิตระงาม ดำรงตำแหน่งประธานกลุ่ม นางขวัญใจ แสงไทย รองประธานกลุ่ม ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 22 คน ปัจจุบันประสบปัญหาการดำเนินงานของกลุ่มทั้งด้านการบริหารจัดการและด้านการตลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาด้านผลิตภัณฑ์ คือ รูปลักษณ์บรรจุภัณฑ์ไม่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ซึ่งใช้เป็นพลาสติกทรงเตี้ยที่มีวางจำหน่ายตามท้องตลาดทั่วไปตามภาพที่ 1 ประกอบกับกลุ่มมีความต้องการขยายตลาด และต้องการปรับปรุง บรรจุภัณฑ์ให้มีรูปลักษณ์ที่ทันสมัย (ขวัญใจแสงไทย, 2557) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการศึกษา พัฒนาด้านแบบบรรจุภัณฑ์น้ำพริกกุ้งเสียบให้มีความเป็นเอกลักษณ์เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน

ภาพที่ 1 บรรจุภัณฑ์เดิมของน้ำพริกกุ้งเสียบ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อออกแบบและพัฒนาต้นแบบบรรจุภัณฑ์น้ำพริกกุ้งเสียบของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปริง
2. เพื่อประเมินการออกแบบบรรจุภัณฑ์ด้านการเลือกใช้รูปลักษณ์บรรจุภัณฑ์ ด้านกราฟิก และประสิทธิภาพของบรรจุภัณฑ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ แบ่งกิจกรรมเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การออกแบบและพัฒนาต้นแบบบรรจุภัณฑ์ และระยะที่ 2 การประเมินประสิทธิภาพต้นแบบบรรจุภัณฑ์ มีวิธีการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ในครั้งนี้ คือ

ประชากร ระยะที่ 1 เป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปริง จำนวน 22 คน และระยะที่ 2 เป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปริง จำนวน 22 คน และนักพัฒนาชุมชน จังหวัดพังงา ปี 2558 จำนวน 2 คน

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างถึงใน จีรวิทย์ เอกะกุล, 2543) เนื่องจากขนาดของกลุ่มตัวอย่างกับประชากรที่มีขนาดเล็กตั้งแต่ 10 ขึ้นไป โดยกำหนดให้สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร เท่ากับ 0.5 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95%

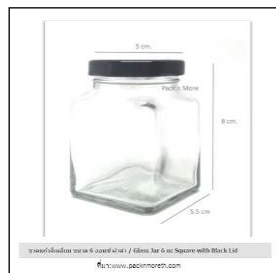
สรุป ขนาดจำนวนตัวอย่างระยะที่ 1 เท่ากับ 22 คน และระยะที่ 2 เท่ากับ 24 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามปลายปิด และปลายเปิด ประกอบกับตัวอย่างบรรจุภัณฑ์เพื่อประกอบการพิจารณาในการตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1

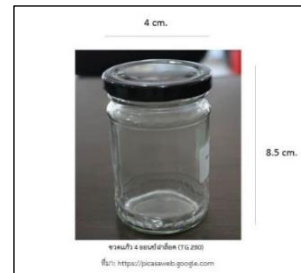
ตัวอย่างขวดแก้วฝาเกลียวล็อกทั้ง 3 รูปแบบ ตามภาพที่ 2 รูปทรงขวดแก้วฝาเกลียวล็อก 3 รูปแบบ ได้แก่ แบบที่ 1 รูปทรงสี่เหลี่ยม ขนาด 6 ออนซ์ ฝาดำ แบบที่ 2 รูปทรงกลม ขนาด 7 ออนซ์ ฝาสีขาว และแบบที่ 3 รูปทรงกลม ขนาด 4 ออนซ์ ฝาดำ ใช้สำหรับตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2

แบบที่ 1

แบบที่ 2

แบบที่ 3

ภาพที่ 2 รูปลักษณะบรรจุภัณฑ์ 3 รูปแบบ

แบบสอบถามระยะที่ 1 ประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ปจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่งงาน ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal Scale) เป็นคำถามแบบหลายตัวเลือก (Multiple Choices Question) และอายุงาน ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทเรียงลำดับ (Ordinal Scale) เป็นคำถามแบบหลายตัวเลือก (Multiple Choices Question)

ตอนที่ 2 รูปลักษณะบรรจุภัณฑ์น้ำพริกกุ้งเสียบแบบขวดแก้วฝาเกลียวล็อก ได้แก่ โครงสร้างบรรจุภัณฑ์ รูปแบบ วัสดุที่นำมาใช้เป็นบรรจุภัณฑ์ และความเป็นเอกลักษณ์ของบรรจุภัณฑ์ ลักษณะของคำถามเป็นการสอบถามคำถามปลายปิด (Closed-ended Question) ใช้ระดับวัดข้อมูลประเภทอัตราภาคหรือมาตราช่วง (Interval Scale) ลักษณะคำตอบใช้มาตรวัดเจตคติตามเทคนิคของลิเคิร์ท (Likert Scale) แบ่งเป็นความคิดเห็น 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตอนที่ 3 การออกแบบกราฟิกบรรจุภัณฑ์น้ำพริกกุ้งเสียบแบบขวดแก้วฝาเกลียวล็อกได้แก่ สัญลักษณ์ตราสินค้า ตัวอักษรตราสินค้า โทนสี ลายเส้น รูปทรง และรูปร่างของภาพ การดึงดูดใจได้ทันทีเมื่อพบเห็น ออกแบบพื้นที่ว่าง และการสื่อถึงระดับของผลิตภัณฑ์ ลักษณะของคำถามเป็นการสอบถามคำถามปลายปิด (Closed-ended Question) ใช้ระดับวัดข้อมูลประเภทอัตราภาคหรือมาตราช่วง (Interval Scale) ลักษณะคำตอบใช้มาตรวัดเจตคติตามเทคนิคของลิเคิร์ต (Likert Scale) แบ่งเป็นความคิดเห็น 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ทั้งนี้ ในแบบสอบถามตอนที่ 3 มีภาพการออกแบบกราฟิกบนฉลากบรรจุภัณฑ์ตามภาพที่ 3

แบบที่ 1

แบบที่ 2

แบบที่ 3

ภาพที่ 3 การออกแบบกราฟิกบรรจุภัณฑ์ครั้งที่ 1 ทั้ง 3 รูปแบบ

จากภาพที่ 3 การออกแบบกราฟิกบรรจุภัณฑ์ครั้งที่ 1 ทั้ง 3 รูปแบบ มีแนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบสัญลักษณ์ตราสินค้าที่เหมือนกัน คือ ข้อมูลรายละเอียดบนฉลากบรรจุภัณฑ์ประกอบด้วย ชื่อตราสินค้า “คุณขวัญ” ชื่อผลิตภัณฑ์ “น้ำพริกกุ้งเสียบ” ขนาดการบรรจุ ข้อมูลโภชนาการ วันผลิต วันหมดอายุ สัญลักษณ์เครื่องหมายการรับรอง ได้แก่ เครื่องหมายผลิตภัณฑ์ชุมชนระดับ 5 ดาว และเครื่องหมายฮาลาล ซึ่งเป็นเครื่องหมายที่ได้รับการรับรองและใช้ในปัจจุบัน แต่การออกแบบกราฟิกบรรจุภัณฑ์ที่มีความแตกต่างทั้ง 3 รูปแบบ คือ โลโก้ หรือสัญลักษณ์ตราสินค้า ซึ่งมีแนวคิดการออกแบบ ดังนี้

1) แบบที่ 1 การใช้ลายเส้นรูปมงกุฎกับชื่อตราสินค้า เพื่อสื่อถึงความเป็นเลิศด้านน้ำพริก
กุ้งเสียบ

2) แบบที่ 2 การใช้รูปทองแท่งเงินสมัยโบราณกับชื่อตราสินค้าเพื่อสื่อถึงความมั่งคั่งร่ำรวย
และเพิ่มสีแดงเพื่อสื่อถึงความโชคดี

3) แบบที่ 3 การใช้ลายเส้นรูปมงกุฎกับชื่อตราสินคารวมกับรูปทองแท่งเงินสมัยโบราณ
ลายเส้นขอบทองเพื่อสื่อถึงความเป็นเลิศด้านน้ำพริกกุ้งเสียบที่มีความมั่งคั่งร่ำรวยและโชคดี

ระยะที่ 2 ใช้แบบสอบถามที่มีภาพการออกแบบกราฟิกหลากหลาย 3 ครั้ง ที่ 2 ซึ่ง
ปรับปรุงการออกแบบหลากหลายจากข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามในระยะที่ 1 เพื่อใช้ประกอบ
การตอบแบบสอบถามสำหรับตอนที่ 2 ด้านการส่งเสริมการจัดจำหน่ายตามภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ปรับปรุงการออกแบบหลากหลายบรรจุภัณฑ์ส่วนหน้าและฝาเกลียว 3 รูปแบบ

แบบสอบถามระยะที่ 2 ประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่งงาน ใช้ระดับการวัด
ข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal Scale) เป็นคำถามแบบหลายตัวเลือก (Multiple Choices
Question) และอายุงาน ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทเรียงลำดับ (Ordinal Scale) เป็นคำถามแบบ
หลายตัวเลือก (Multiple Choices Question)

ตอนที่ 2 ประสิทธิภาพบรรจุภัณฑ์น้ำพริกกุ้งเสียบแบบขวดแก้วฝาเกลียวล็อก
ประกอบด้วยประสิทธิภาพด้านต่าง ๆ ของบรรจุภัณฑ์อาหาร 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการปกป้อง
ผลิตภัณฑ์และการบรรจุ และด้านการอำนวยความสะดวกและด้านการส่งเสริมการจัดจำหน่าย
ลักษณะของคำถามเป็นคำถามปลายปิด (Close-ended Question) ใช้ระดับวัดข้อมูลประเภทอัตรา

ภาคหรือมาตราช่วง (Interval Scale) ลักษณะคำตอบใช้มาตราวัดเจตคติตามเทคนิคของลิเคิร์ท (Likert Scale) แบ่งเป็นความคิดเห็น 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากการกำหนดมาตราวัดเจตคติตามเทคนิคของลิเคิร์ท (Likert Scale) ของแบบสอบถาม ทั้ง 2 ระยะเวลา สามารถสรุปเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยในแบบสอบถาม ดังนี้

คะแนน	การแปลความหมาย
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.51 - 5.00	หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.51 - 4.50	หมายถึง เห็นด้วย
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.50	หมายถึง ไม่แน่ใจ
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.51 - 2.50	หมายถึง ไม่เห็นด้วย
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.50	หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3. การวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติที่ใช้ได้แก่ ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ซึ่งจะใช้อธิบายการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ในส่วนของคำถามตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามของระยะที่ 1 และระยะที่ 2 และค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในส่วนของคำถามระยะที่ 1 ตอนที่ 2 รูปลักษณ์บรรจุกัญ และตอนที่ 3 การออกแบบกราฟิกบรรจุกัญน้ำพริกกุ้งเสียบแบบขวดแก้วฝาเกลียวล็อก และคำถามระยะที่ 2 ตอนที่ 2 ประเมินประสิทธิภาพบรรจุกัญน้ำพริกกุ้งเสียบแบบขวดแก้วฝาเกลียวล็อก ได้แก่ ด้านการปกป้องผลิตภัณฑ์และด้านการบรรจุ ด้านการอำนวยความสะดวกและด้านการส่งเสริมการจัดจำหน่าย

ผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยในครั้งนี้ สามารถสรุปได้เป็น 2 ระยะเวลา คือ ระยะที่ 1 การออกแบบและพัฒนาด้านแบบบรรจุกัญ และระยะที่ 2 การประเมินประสิทธิภาพด้านแบบบรรจุกัญ

ระยะที่ 1 การออกแบบและพัฒนาด้านแบบบรรจุกัญ สามารถสรุปผลการประเมิน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นสมาชิกภายในกลุ่ม จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 72.73 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด เป็นกรรมการ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 22.73 และเป็นประธานกลุ่ม จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 4.54 อายุงานของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุงาน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 90.01 และอายุงาน 1 – 3 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 9.09

ตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนาต้นแบบบรรจุภัณฑ์ แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ด้านการเลือกใช้รูปลักษณ์บรรจุภัณฑ์ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่งกับรูปแบบที่ 1 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.99 และเห็นด้วยกับรูปแบบที่ 3 และรูปแบบที่ 2 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 และ 3.79 ตามลำดับ สรุปค่าเฉลี่ยของรูปลักษณ์บรรจุภัณฑ์ทั้ง 3 รูปแบบมีความแตกต่างกัน เนื่องจากแบบที่ 1 เป็นรูปทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัสได้สะดวก แบบที่ 2 และแบบที่ 3 เป็นรูปทรงกลมไม่มีความเป็นเอกลักษณ์

ส่วนที่ 2 ด้านการออกแบบกราฟิกบรรจุภัณฑ์น้ำพริกกุ้งเสียบแบบขวดแก้วฝาเกลียวล็อก ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่งกับรูปแบบที่ 3 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 เห็นด้วยกับรูปแบบที่ 2 และรูปแบบที่ 1 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 และ 3.93 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาในรูปแบบที่ 3 ที่เห็นด้วยอย่างยิ่ง พบว่า ส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับการออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้งานมีพื้นผิวเรียบง่ายถือถึงระดับของผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.91

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะให้มีการปรับปรุงการออกแบบกราฟิก ได้แก่ ควรเลือกใช้รูปภาพกุ้งและพริกเพิ่มเติม ปรับพื้นหลังให้สว่างมากขึ้นด้วยการเพิ่มความคมชัดของของสายเส้นดอกไม้ เพิ่มเติมข้อมูลด้านประโยชน์ของน้ำพริก และออกแบบฉลากส่วนฝาเกลียวล็อก (ตามภาพที่ 4)

ผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงการออกแบบฉลากบรรจุภัณฑ์ 3 รูปแบบ ดังภาพที่ 4 และภาพที่ 5 โดยออกแบบกราฟิกกับบรรจุภัณฑ์ที่รูปทรงสี่เหลี่ยมตามข้อเสนอแนะของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปริง เพื่อนำไปประเมินประสิทธิภาพบรรจุภัณฑ์ในระยะที่ 2

ภาพที่ 5 ต้นแบบบรรจุภัณฑ์ 3 รูปแบบ

ระยะที่ 2 ประสิทธิภาพต้นแบบบรรจุภัณฑ์ สามารถสรุปผลการประเมิน แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นสมาชิกภายในกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปริง จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 66.66 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด เป็นกรรมการ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 20.83 เป็นประธานกลุ่ม นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ และผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลนบปริง จำนวนเท่ากัน คือ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 4.17 อายุงานของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุงาน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 และอายุงาน 1 – 3 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67

ตอนที่ 2 ประสิทธิภาพต้นแบบบรรจุภัณฑ์ แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ด้านการบรรจุและการปกป้องสินค้า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับประสิทธิภาพการบรรจุและการปกป้องสินค้าโดยรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับบรรจุภัณฑ์สามารถป้องกันการสัมผัสกับน้ำหรือความชื้นได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.83 รองลงมาตามลำดับ ได้แก่ บรรจุภัณฑ์สามารถป้องกันกลิ่นคาว กลิ่นน้ำมัน ซึ่งสามารถทำปฏิกิริยากับคุณสมบัติของอาหารได้จากการซึมผ่านเข้าไปในบรรจุภัณฑ์ได้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.71 และบรรจุภัณฑ์สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสินค้าประเภทอาหารที่แปรรูปที่มีลักษณะเดียวกันได้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67

ส่วนที่ 2 ด้านการอำนวยความสะดวกและการส่งเสริมการจัดจำหน่าย ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับรูปแบบที่ 2 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 และเห็นด้วยกับรูปแบบที่ 3 และรูปแบบที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 และ 4.26 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณารูปแบบที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับการใช้ภาพที่มีความสวยงามและข้อมูลสอดคล้องกับภาพลักษณ์สินค้า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.88

สรุปและอภิปรายผล

ผลการจากวิเคราะห์ สามารถสรุปและอภิปรายผล ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปลักษณ์บรรจุภัณฑ์ขวดแก้วฝาเกลียวล็อก ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับทุกประเด็นคำถาม ได้แก่ ป้องกันไม่ให้สินค้าเสื่อมสภาพหรือเสียหายเหมาะกับอาหารมีขนาดที่เหมาะสม เปิด-ปิดได้สะดวก ง่ายต่อการใช้งาน รูปแบบหรือรูปทรงที่สวยงาม โดดเด่น บรรจุภัณฑ์ของสินค้าตรงตามมาตรฐานสากลเชิงการค้า สามารถจัดวางได้เหมาะสมกับชั้นวางสินค้า ทำจากวัสดุที่เหมาะสมต่อการเก็บรักษา เหมาะสำหรับมอบเป็นของขวัญของที่ระลึก และบรรจุภัณฑ์ของสินค้า บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของสินค้า โดยมีค่าเฉลี่ยทุกข้อเท่ากับ 5.00 ซึ่งสอดคล้องกับหลักการออกแบบบรรจุภัณฑ์ ด้านโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ตามทฤษฎีของ Philip Kotler (2000) ที่ว่า ต้องคำนึงถึงรูปร่าง รูปทรง ขนาด และปริมาตร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุชรา สร้อยระย้า และคณะ (2554) ศึกษาเรื่องการพัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมจากเส้นใยกล้วยสำหรับบรรจุผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูป ที่ว่า ด้านโครงสร้างบรรจุภัณฑ์พบว่า ปัจจัยที่มึ่ความคิดเห็นในทุกรูปแบบอยู่ในระดับดีมาก คือ บรรจุภัณฑ์มีรูปแบบที่มีความสวยงาม โดดเด่น เป็นบรรจุภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์เหมาะสมสำหรับผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์นี้เหมาะสำหรับมอบเป็นของขวัญของที่ระลึกตามลำดับ

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการออกแบบกราฟิกบรรจุภัณฑ์น้ำพริกกุ้งเสียบแบบขวดแก้วฝาเกลียวล็อก ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับการออกแบบกราฟิกบรรจุภัณฑ์แบบที่ 3 มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.52 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านในแต่ละแบบบรรจุภัณฑ์

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับการออกแบบให้งานมีพื้นผิวเรียบง่ายสื่อถึงระดับของผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.91 รองลงมาตามลำดับ ได้แก่ ออกแบบพื้นที่ว่างให้โปร่งแสงสามารถเห็นสินค้าได้เหมาะสม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.82 โทนสีมีความเหมาะสมกับบรรจุภัณฑ์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 และความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวอักษรตราสินค้าสื่อถึงความเป็นสากล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 มีความสอดคล้องกับหลักการออกแบบบรรจุภัณฑ์ด้านการออกแบบกราฟิกตามทฤษฎีของ Philip Kotler (2000) ที่ว่า ต้องมีองค์ประกอบของเส้น รูปร่าง รูปทรง น้ำหนัก พื้นผิว ที่ว่าง สี และตัวอักษร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิร วาสนา (2555) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ขนมกง ตำบลหนองแก อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี ที่ว่า การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ขนมกง ตำบลหนองแก อำเภอเมืองอุทัยธานี ออกแบบโดยเลือกใช้ถุงพลาสติกพอลิพรอพิลีน (Polypropylene) แบบใส เนื่องจากต้องการให้ผู้บริโภคได้เห็นตัวผลิตภัณฑ์ข้างใน และมีราคาถูก และเลือกที่จะใช้ฉลากสติ๊กเกอร์ ติดภายนอกถุงพลาสติกพอลิพรอพิลีน (Polypropylene) แทนฉลากเดิมที่ใช้กระดาษพิมพ์ข้อมูลแล้วใส่ ลงไปในบรรจุภัณฑ์ ซึ่งสติ๊กเกอร์นั้นมีต้นทุนการผลิตไม่สูงมากถ้าเทียบกับการใช้กระดาษที่พิมพ์ข้อมูลลงไป

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินประสิทธิภาพบรรจุภัณฑ์น้ำพริกกุ้งเสียบแบบขวดแก้ว ฝาเกลียวล็อกสี่เหลี่ยมปากกว้าง ขนาด 6 ออนซ์ ฝาดำ ด้านการบรรจุและการปกป้องสินค้า ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับบรรจุภัณฑ์สามารถป้องกันการสัมผัสกับน้ำหรือความชื้นได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.83 รองลงมาตามลำดับ ได้แก่ บรรจุภัณฑ์สามารถป้องกันจากกลิ่นคาว กลิ่นน้ำมัน ซึ่งสามารถทำปฏิกิริยากับคุณสมบัติของอาหารได้จากการซึมผ่านเข้าไปในบรรจุภัณฑ์ได้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.71 บรรจุภัณฑ์สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสินค้าประเภทอาหารที่แปรรูปที่มีลักษณะเดียวกันได้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 มีความสอดคล้องกับแนวคิดการประเมินประสิทธิภาพของ ปูน คงเจริญเกียรติ และ สมพร คงเจริญเกียรติ (2541) ที่ว่า การประเมินประสิทธิภาพบรรจุภัณฑ์ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการปกป้อง ด้านการบรรจุ ด้านการอำนวยความสะดวก และการส่งเสริมการจัดจำหน่าย

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินประสิทธิภาพบรรจุภัณฑ์น้ำพริกกุ้งเสียบแบบขวดแก้ว ฝาเกลียวล็อก ด้านการอำนวยความสะดวกและการส่งเสริมการจัดจำหน่าย ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับประสิทธิภาพบรรจุภัณฑ์ด้านการอำนวยความสะดวกและการส่งเสริมการจัดจำหน่ายในแบบที่ 2 โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.55 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับการใช้ภาพที่มีความสวยงามและข้อมูลสอดคล้องกับภาพลักษณ์สินค้าซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.88 รองลงมาตามลำดับ ได้แก่ ตัวอักษรตราสินค้าอ่านง่าย เข้าใจง่าย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 สีสามารถดึงดูดใจได้ทันทีเมื่อพบเห็น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.71 มีความสอดคล้องกับแนวคิดการประเมินประสิทธิภาพของ ปูน คงเจริญเกียรติ และ สมพร คงเจริญเกียรติ (2541) ที่ว่า การประเมินประสิทธิภาพบรรจุภัณฑ์ ประกอบด้วย 4 ด้าน

ได้แก่ ด้านการปกป้อง ด้านการบรรจุ ด้านการอำนวยความสะดวก และด้านการส่งเสริมการจัดจำหน่าย และสอดคล้องกับแนวคิดของลักษณะของเครื่องหมายการค้าที่ดี ตามแนวคิดของ ทองเจือ เขียดทอง (2542) ที่ว่า ลักษณะของเครื่องหมายการค้าที่ดี ประกอบด้วยเนื้อหา ลักษณะพิเศษ ความร่วมสมัย สร้างความทรงจำ ความน่าเชื่อถือ ความเป็นประโยชน์ ความเป็นสากล และเอกลักษณ์ของสี สรุปรประโยชน์ของงานวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปได้ 2 ด้าน ดังนี้

1. สำหรับผู้ผลิตกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปริง สามารถนำต้นแบบบรรจุภัณฑ์ไปพัฒนาและทดลองจำหน่ายได้

2. ด้านวิชาการ สามารถนำองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนารูปลักษณ์บรรจุภัณฑ์ประเภทขวดแก้ว ไปประยุกต์ใช้กับการออกแบบทั้งด้านโครงสร้างและกราฟิกสำหรับบรรจุภัณฑ์อาหาร และเป็นแนวทางในการทำวิจัยเพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อต้นแบบบรรจุภัณฑ์ เพื่อนำไปพัฒนาต้นแบบบรรจุภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของตลาดเป้าหมายได้

บรรณานุกรม

- ขวัญใจ แสงไทย. (24 ธันวาคม 2557). **สัมภาษณ์**. ประธานกลุ่ม. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปริง. พังงา.
- ทองเจือ เขียดทอง. (2542). **การออกแบบสัญลักษณ์ Logo trade mark symbol**. กรุงเทพฯ: สิปประภา.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- บุษรา สร้อยระย้า และคณะ. (2554). **การพัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมจากเส้นใยกล้วยสำหรับบรรจุผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูป**. งานวิจัยคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- ปุ่น คงเจริญเกียรติ และ สมพร คงเจริญเกียรติ. (2541). **บรรจุภัณฑ์อาหาร**. กรุงเทพฯ: หยี่เฮง.
- วชิร วาสนา. (2555). **การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ขนมกง ตำบลหนองแก อำเภอเมือง**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพังงา กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (2555). **รายงานผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นทะเบียนผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ปี 2555**. พังงา.
- Kotler, P. (2000). **Marketing management**. 10th ed. New Jersey: Prentice – Hall.